

● ضرورت آشنایی با بورس کالای کشاورزی

اشکان جلیلیان | دانشجوی دکتری اکولوژی گیاهان زراعی پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران

انجام تعهدات طرف مقابل را ضمانت نموده و در کلیه مراحل بر ساز و کار داد و ستد نظارت بسیار قوی خواهد داشت. همچنین بورس کالای کشاورزی از انبارهای استاندارد در کشور که از پراکندگی مناسبی برخوردارند، بهره خواهد برد و ضرورتی بر حمل محصولات کشاورزی به یک مرکز خاص مثلا تهران نمی‌باشد. آنها (کشاورزان) می‌توانند محصولات تولیدی خود را به نزدیک‌ترین انبار مورد تأیید بورس کالا تحویل نمایند و از این طریق هزینه حمل‌ونقل کمتری بپردازند که نهایتاً منجر به کاهش هزینه معاملات خواهد شد. بورس کالا در بلندمدت تأثیر قابل توجهی در حصول به قیمت واقعی محصولات کشاورزی از طریق کاهش هزینه انجام معاملات خواهد داشت و از این طریق، ساماندهی هر چه بیشتر بازار محصولات کشاورزی که از پیامدهای بسیار اساسی و ضروری بورس کالاست، محقق خواهد شد. بورس کالای کشاورزی، در بلندمدت با تسریع روند اطلاع‌رسانی امکان فرصت‌طلبی را از سودجویان و دلان بازار سلب نموده و زمینه را برای روزآمد بودن اطلاعات کشاورزان و تصمیم‌گیری بهینه و منطقی آنها فراهم خواهد کرد. این امر میسر نمی‌شود مگر در صورت عملکرد موفق و عملی بازار در امر اطلاع‌رسانی و افزایش سرعت انتقال اطلاعات.

بورس کالای کشاورزی ایران بر اساس قانون استفساریه ماده ۹۵ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۷۹ و ماده ۱۱۳ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب سال ۱۳۸۰ کل کشور، مصوب ۱۳۸۰/۹/۷ مجلس شورای اسلامی و همچنین قانون تاسیس بورس اوراق بهادار مصوب سال ۱۳۴۵ در شهریور سال ۱۳۸۳ تاسیس گردید.

بورس کالای کشاورزی ایران به عنوان یک بازار جدید با ایجاد بازاری فراگیر، یکپارچه، متشکل و سازمان یافته در صدد رفع مشکلات موجود برآمده و سبب سهولت در امر دادوستد کالاها گردیده است که با استفاده از روش‌های گوناگون سبب حفظ و پایداری و همچنین توسعه بخش کشاورزی در سال‌های آتی خواهد شد. بررسی روند پیدایش و تکامل بورس‌های کالا در جهان حاکی از آن است که ظهور و بسط فعالیت‌های این گونه بازارها در عرصه اقتصاد کشورها در پی پاسخ‌گویی به برخی از نیازمندی‌های اقتصادی و در بسیاری موارد رفع برخی تنگناها و موانع در بازار کالاها بوده است.

با راه‌اندازی بورس کالای کشاورزی در ایران، این امکان فراهم خواهد آمد که کشاورزان و مصرف‌کنندگان محصولات کشاورزی بدون صرف هزینه قابل توجهی از اطلاعات منتشره بازار استفاده نمایند. هر کدام از فعالان بازار (چه کشاورزان و چه مصرف‌کنندگان و ...) ضرورتی بر شناسایی طرف معامله و نگرانی از بابت انجام تعهدات طرف مقابل نخواهند داشت چرا که آنها فقط با بورس کالای کشاورزی و مشخصاً اتاق پایاپای بورس کالا تعامل خواهند نمود. بورس کالا با استفاده از مکانیزم‌های خاص،

بورس کالا بر اساس مکانیزم خاص خود کیفیت محصولات کشاورزی را ارتقاء می‌بخشد. بدین نحو که کالاهایی در بورس قابل داد و ستدند که از ویژگی‌ها و معیارهای استاندارد و تعیین شده از طرف بورس کالا برخوردار باشند. از این رو ورود به بورس کالا و برخورداری از مزایای آن قبل از هر چیز تولید کالای با کیفیت را می‌طلبد که این امر، نهایتاً موجب تشویق تولیدکنندگان و کشاورزان به سمت تولید با کیفیت محصولات خواهد شد و یکی از موانع بر سر راه صادرات محصولات کشاورزی که همانا کیفیت نامناسب آن‌هاست، برطرف خواهد شد و کالای مورد تائید بورس می‌تواند به راحتی در زمره کالاهای صادراتی قرار گیرند. از طرف دیگر، مصرف‌کنندگان و بازرگانان خارجی با ورود به بورس کالا می‌توانند محصولات با کیفیت بسیار مناسب را در بازارهای کشورهای دیگر عرضه نموده و توام با اطمینان و اعتماد بیشتر به امر داد و ستد بپردازند. ره‌آورد چنین عملی توسعه صادرات غیرنفتی کشور خواهد بود.

بورس کالای کشاورزی در بلندمدت شرایط بازار را به نحوی فراهم خواهند نمود که کشاورزان با اعتماد و اطمینان به تولید آن دسته از محصولات کشاورزی روی آورند که در آن نسبت به تولید سایر محصولات مزیت و منفعت بیشتری کسب نمایند. شفافیت بازار و کاهش سیاست‌های حمایتی و تعرفه‌ای و یارانه‌ای دولت (خرید تضمینی، توافقی) در این بخش روند دستیابی به مزیت نسبی در تولید برخی محصولات را شتاب خواهد بخشید. از طرف دیگر با افزایش میزان سرمایه‌گذاری به ویژه توسط بخش خصوصی (که در یک بازار رقابتی و به دور از انحصار و بر پایه اطلاعات روشن شکل می‌گیرد) به شرایطی خواهیم رسید که فعالیت‌ها منحصر به تولید محصولاتی خواهد شد که دارای مزیت نسبی باشند و این امر الگوی کشت کشاورزان را تغییر خواهد داد.

اهداف کوتاه‌مدت راه‌اندازی بورس کالای کشاورزی

مهم‌ترین اهداف کوتاه‌مدت بورس کالای کشاورزی را می‌توان رفع مشکلات مبتلا به بازار سنتی محصولات کشاورزی و رفع تنگناها و مضایغ مالی کشاورزان نام برد. بورس کالای کشاورزی جهت فعالیت در بلندمدت و حصول به اهداف بلندمدت باید ابتدا به رفع نواقص بازار سنتی و جلب اعتماد عمومی بکوشد و زمینه مساعد را برای رسیدن به یک بازار آتی پیشرفته را فراهم کند. رسیدن به این اهداف، شاید مهم‌ترین انگیزه راه‌اندازی چنین بازاری در کشور محسوب می‌شود. اهداف کوتاه‌مدت رویکردی معطوف به حل مشکلات کنونی بازار سنتی محصولات کشاورزی دارد.

اهداف بلندمدت راه‌اندازی بورس کالای کشاورزی در ایران

کمک به توسعه بخش کشاورزی برپایه رشد و افزایش سرمایه‌گذاری به ویژه توسط بخش خصوصی در این حوزه از اقتصاد به همراه توسعه صادرات محصولات کشاورزی، یکی از مهم‌ترین اهداف و دورنمای بورس کالای کشاورزی است که حصول به آنها تأثیر بسیار شگرفی در اقتصاد کشور به اشکال افزایش اشتغال، تولید ملی و صادرات غیرنفتی و نهایتاً ورود ارز به کشور خواهد داشت.

